

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3328

Vragen van de leden **Voordewind**, **Ortega-Martijn** (beiden ChristenUnie) en **Gesthuizen** (SP) aan de staatssecretaris van Economische Zaken en de minister van Buitenlandse Zaken over *de schending van arbeidsrechten van werknemers in Azië door in Nederland actieve bedrijven*. (Ingezonden 18 februari 2009)

1 Heeft u kennisgenomen van het rapport «Cashing In» van de Schone Kleren Kampagne waaruit blijkt dat hongerlonen worden betaald aan en arbeidsrechten worden geschonden van werknemers in Azië, waarvan een grote meerderheid vrouw is, die kleding produceren voor onder meer de in Nederland actieve supermarkten Aldi en Lidl?¹

2 Bent u bereid dergelijke misstanden zo snel mogelijk effectief aan te pakken in het kader van het nieuwe MVO-beleid, inclusief de in december 2008 verschenen brief over ketenverantwoordelijkheid?² Zo ja, op welke manier bent u bereid deze misstanden aan te pakken?

3 Worden de in het rapport genoemde bedrijven op enigerlei wijze door de Nederlandse overheid gesteund, bijvoorbeeld middels kredieten, financiering, (vestigings)subsidies,

onderzoeksondersteuning en andere faciliteiten van landelijke, provinciale en/of gemeentelijke overheden?

4 Is er, indien blijkt dat er sprake is van enige vorm van overheidssteun, volgens u sprake van strijdigheid met de moties-Voordewind c.s. en Ortega-Martijn c.s.³, die oproepen tot inzichtelijkheid in de toeleveringsketen over fundamentele arbeidsrechten en de regering bovendien oproepen om mogelijke overheidssteun stop te zetten in het geval van schending van deze rechten?

5 Wanneer is een concreet voorstel van het kabinet tot uitwerking in effectief beleid van deze moties te verwachten om de schending van fundamentele arbeidsrechten tegen te gaan? Bent u bereid om een openbaar beroep te doen op bedrijven waarbij de arbeidsomstandigheden in de keten sterk onder de maat blijven om deze drastisch te verbeteren en daarbij een openbaar tijdsgebonden plan van aanpak te eisen?

6 Bent u van mening dat de door onder meer het «Cashing In»-rapport aangetoonde schending van arbeids- en mensenrechten aanleiding geeft om ook andere basale ILO-normen en algemene mensenrechtennormen als een leefbaar loon, veilige en gezonde arbeidsomstandigheden en redelijke werktijden te koppelen aan het al dan

niet verstrekken van overheidssteun (in overeenstemming met de moties-Voordewind c.s. en Ortega-Martijn c.s.)?

7 Worden producten van de in het rapport genoemde bedrijven ingekocht door de rijksoverheid en/of provinciale, gemeentelijke overheden en waterschappen? Indien dit het geval zou zijn, beschouwt u dit dan strijdig met de sociale criteria voor duurzaam inkopen zoals deze door het kabinet op 23 mei 2008 zijn vastgesteld?⁴ Zo ja, welke maatregelen kunt u daartegen ondernemen?

8 Heeft het kabinet al antwoord op de vraag «in hoeverre het Openbaar Ministerie (OM) bevoegd is bedrijven te vervolgen wegens medeplichtigheid aan ernstige mensenrechtenschendingen elders in de wereld», zoals in het verslag van de door het ministerie van Buitenlandse Zaken georganiseerde bijeenkomst «Business and Human Rights» van 1 december 2008 staat te lezen?⁵ Leidt de uitkomst daarvan tot de conclusie dat bedrijven die systematisch bijdragen aan zulke schendingen vervolgd kunnen worden? Kan het kabinet zelf een dergelijke zaak aanhangig maken bij het OM?

9 Horen Nederlandse bedrijven die in aanmerking komen voor het bedrag

van tien miljoen euro voor ondersteuning van export en investeringen in India, dat onlangs door de staatssecretaris beschikbaar is gesteld, te voldoen aan de motie Voordewind c.s. en de motie-Ortega-Martijn c.s.?⁶

¹ Clean Clothes Campaign (2009), «Cashing in; Giant retailers, purchasing practices, and working conditions in the garment industry», Amsterdam

http://www.cleanclothes.org/betterbargain/images/docs/cashing_in.pdf

² Kamerstuknr. 26 485, nr. 62 (22 december 2008).

³ Kamerstuknr. 31 263, nr. 16 en 31 700 XIII, nr. 38.

⁴ Kamerstuknr. 30 196, nr. 32 (16 mei 2008).

⁵ Kamerstuknr. 31 263, nr. 26; bijlage (27 januari 2009).

⁶ Ministerie van Economische Zaken (2009) «Heemskerk ondersteunt Nederlandse bedrijven bij export en investeringen in India», persbericht (9 februari 2009) http://www.ez.nl/Actueel/Pers_en_nieuwsberichten/Persberichten_2009/februari_2009/Heemskerk_ondersteunt_Nederlandse_bedrijven_bij_export_en_investeringen_in_India

Antwoord

Antwoord van staatssecretaris **Heemskerk** (Economische Zaken) en minister Verhagen (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 14 juli 2009), Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2008–2009, nr. 2428

1
Ja.

2
Voor wat betreft het aanpakken van eventuele misstanden wordt in het kader van het MVO-beleid, alsook de kabinetsvisie op ketenverantwoordelijkheid, de primaire verantwoordelijkheid van goed ketenbeheer, en daarmee ook het aanpakken van eventuele misstanden, neergelegd bij bedrijven. De overheid ondersteunt bedrijven hierbij en stimuleert hen om ketenverantwoordelijkheid te nemen. In genoemde brief over ketenverantwoordelijkheid wordt dit toegelicht. De mogelijke misstanden die in dit rapport naar voren komen, zijn geïdentificeerd onder meer aan de hand van krantenartikelen en interviews met diverse partijen waaronder werknemers bij toeleveranciers, locale NGO's en agenten. Echter, in dit rapport wordt niet weergegeven in hoeverre hierbij hoor en wederhoor met de bedrijven in kwestie heeft plaatsgevonden. Bij

navraag is ons gebleken dat betrokken supermarkten voorafgaand aan de publicatie de bevindingen weliswaar hebben ontvangen en deze hebben kunnen controleren op feitelijke onjuistheden, maar er geen constructieve dialoog met betreffende supermarkten is gezocht. Deze supermarkten zouden op zijn minst de kans moeten krijgen om de bevindingen uit dit rapport te bezien in het licht van het eigen ketenbeleid. Aldi en Lidl hebben aangegeven de bevindingen uit het rapport zeer serieus te nemen en verder onderzoek te zullen plegen in hun ketens. Mocht blijken dat er inderdaad misstanden in hun ketens zijn, dan zullen deze moeten worden aangepakt.

3
Nee. Voor de volledigheid geven wij u aan dat Lidl heeft aangegeven gebruik te maken van fiscale regelingen in het kader van het Beroeps Begeleidend Leren en van de Energie Investeringsaftrek, die bedoeld is voor ondernemers die willen investeren in energiebesparende technieken en de toepassing van duurzame energie in hun onderneming.

4
Er is ons inziens geen sprake van strijdigheid met de genoemde moties. Zie ook het antwoord op vraag 5.

5
Op 16 juni jl. hebben wij uw Kamer geïnformeerd over de invulling van deze moties in de kamerbrief inzake de uitvoering van de motie Voordewind (31 263 Nr. 16) en over de uitvoering van de motie Ortega Martijn (31 700 Nr. 38).

6
Wij zijn niet in de positie om vast te stellen of met het «Cashing In»-rapport de genoemde misstanden zijn aangetoond. Verder verwijzen wij u naar de genoemde kamerbrief inzake de uitvoering van de motie Voordewind (31 263 Nr. 16) en over de uitvoering van de motie Ortega Martijn (31 700 Nr. 38), die wij op 16 juni aan de Kamer hebben gestuurd.

7
Voor zover nagegaan kon worden, zijn geen aanbestedingen door overheidsorganisaties bekend bij in het rapport genoemde bedrijven. Dit wil niet zeggen dat gegarandeerd kan worden dat er nooit iets door een

overheidsorganisatie is ingekocht bij genoemde bedrijven.

8
Op 15 april jl. heeft het ministerie van Economische Zaken, in samenwerking met het ministerie van Buitenlandse Zaken, een expertbijeenkomst georganiseerd over de aansprakelijkheid van Nederlandse bedrijven die in het buitenland opereren en daar betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen. De uitkomsten van o.a. deze bijeenkomst worden op dit moment verwerkt in een onderzoeksopdracht (Terms of Reference). Met het hierop volgend onderzoek geeft de staatssecretaris van Economische Zaken invulling aan zijn toezegging tijdens het Algemeen Overleg van de Tweede Kamer over Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen op 4 maart jl., om verder onderzoek te doen naar de aansprakelijkheid van Nederlandse bedrijven voor daden van buitenlandse dochters. Hierover heb ik uw Kamer reeds separaat geïnformeerd in een schrijven van 30 juni 2009 (kenmerk BEB/HPG/9114481)

9
Voor het antwoord op deze vraag verwijzen wij u naar de kamerbrief inzake de uitvoering van de motie Voordewind (31 263 Nr. 16) en de uitvoering van de motie Ortega Martijn (31 700 Nr. 38), die wij op 16 juni aan de Kamer hebben gestuurd.